

Zabawy i ćwiczenia rozwijające słuch fonematyczny

Jednym z głównych zadań przedszkola jest przygotowanie dzieci do opanowania umiejętności pisania i czytania.

Niezmiernie ważną rolę w procesie nauki czytania i pisania odgrywa słuch fonematyczny.

Słuch fonematyczny to umiejętność rozróżniania najmniejszych elementów składniowych wyrazów czyli fonemów (dźwięków mowy ludzkiej). Oznacza to, że dziecko może wyodrębnić z potoku mowy – wyrazy, w wyrazach- sylaby, w sylabach- głoski, a także uchwycić kolejność głosek w wyrazie.

Właściwie wykształcony słuch fonematyczny umożliwia prawidłową wymowę, wychwytywanie różnic między słowami podobnie brzmiącymi, ale mającymi inne znaczenie, a w końcu dokonywanie analizy i syntezy słuchowej wyrazów, co stanowi podstawę w nauce czytania i pisania.

Istotną rolę w kształtowaniu i rozwijaniu słuchu fonematycznego odgrywa rozwijanie u dzieci świadomości fonologicznej, wykształcenie u dzieci umiejętności różnicowania pojęcia głoska-litera,

Głoska to najmniejszy dźwięk mowy ludzkiej, który można wyodrębnić słuchem.

Litera to graficzny znak głoski.

W zapamiętaniu różnicy między głoską a literą pomóc może dzieciom rymowanka:

Literę widzę oraz piszę.
Głoskę wymawiam oraz słyszę,
Czyli innymi słowy
Głoski to dźwięki mowy.

Zachęcam do różnego rodzaju zabaw i ćwiczeń, które przygotowują dziecko do nauki czytania i pisania. Są to ćwiczenia polegające na analizie i syntezie wyrazów.

Umiejętność połączenia mniejszych elementów w wyraz mający formę i znaczenie nazywamy syntezą słuchową. Jest ona podstawą czytania.

Natomiast analiza słuchowa to podział wyrazu na mniejsze elementy i jest ona podstawą pisania.

Propozycje zabaw i ćwiczeń

- Ekspozowanie dźwięków charakterystycznych dla różnych pojazdów, głosów zwierząt, sprzętu gospodarstwa domowego, rozpoznawanie dźwięków różnych instrumentów...).
- Wyróżnianie sylab w wyrazie, najlepiej za pomocą klaskania (jedna sylaba jedno klaśnięcie), oprócz tego można bawić się w uzupełnianie wyrazów sylabą, podajemy pierwszą sylabę, np. „ko”, a dziecko dodaje - „ło” (koło).
- Odtwarzanie przez dziecko słyszanego rytmu przy pomocy wystukiwania, wyklaskiwania, wytupywania – Pobawicie się w wystukiwanie rytmów z wykorzystaniem przedmiotów, które są zawsze pod ręką.
- Zabawa „Kto powie ?” – wyszukiwanie słów na daną głoskę np. „t” (tata, torba, taca, tory).
- Słuchanie wierszy, w których występuje jak najwięcej dźwięków do naśladowania. Można wykorzystać takie utwory jak: Lokomotywa, Ptasie radio, Kotek;
- Rozpoznawanie melodii piosenek po zaśpiewanym fragmencie.
- Wyróżnianie i wybrzmiewanie samogłosek i spółgłosek na początku wyrazu – „ co słyszysz na początku wyrazu ?” (np. O-la, k-ot, l- ampka)
- Wymyślanie rymujących się wyrazów.

- Wyszukiwanie wyrazu który zaczyna się na ostatnia głoskę poprzedniego wyrazu np. Adam- most, tygrys, samochód...
- Wyróżnianie wyrazów w zdaniu.
- Wyodrębnianie zdań w mowie, wyrazów w prostych zdaniach: np.: „Ania lubi czekoladę”:
 - wyklaskiwanie lub liczenie na palcach ilości wyrazów.

Bibliografia:

E. M. Skorek „Oblicza wad wymowy”.

E. Chmielewska „Zabawy logopedyczne i nie tylko”.